

2008

Nowe

Pomocy

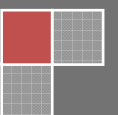
Wyzwania

Nowe

Społecznej

Możliwości

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żołąnia na lata 2008-2015

Wstęp	3
Rozdział I. Charakterystyka gminy Żołyńia	5
1. Położenie geograficzne.....	5
2. Charakterystyka demograficzna Gminy Żołyńia.....	5
3. Zaplecze gospodarczo – instytucjonalne w Gminie Żołyńia.....	8
Rozdział II. Diagnoza dominujących problemów społecznych występujących w Gminie Żołyńia	11
1. Zarys koncepcji badawczej	11
2. Zaplecze kadrowe GOPS w Żołyńi	11
3. Analiza sprawozdawcza udzielonych świadczeń socjalnych	13
4. Mapa problemów społecznych w Gminie Żołyńia.....	23
5. Analiza dominujących problemów społecznych występujących w Gminie Żołyńia	24
5.1 Bezrobocie	24
5.2 Ubóstwo	26
5.3 Alkoholizm	27
5.4 Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych	29
5.5 Niepełnosprawność i długotrwała choroba.....	30
Rozdział III. Strategia rozwiązywania problemów pomocy społecznej z wykorzystaniem analizy SWOT na lata 2008 – 2015	32
1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w świetle analizy SWOT.....	32
2. Strategia pomocy rodzinom dotkniętym bezrobociem i ubóstwem	33
3. Strategia pomocy rodzinom dotkniętym problemem alkoholizmu	34
4. Strategia pomocy rodzinom w sprawach bezradności opiekuńczo – wychowawczej	34
5. Strategia pomocy rodzinom dotkniętym niepełnosprawnością i długotrwałą chorobą	35
Zakończenie	36
Spis tabel	37
Spis wykresów	38

WSTĘP

Potrzeba stworzenia strategii rozwiązywania problemów pomocy społecznej gminy wynika z kilku przyczyn.

Przede wszystkim są to przyczyny prawne. Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy o pomocy społecznej z 12 marca 2004 roku (Dz.U. z 2008 r., Nr 115 poz. 728) do zadań gminy o charakterze obowiązkowym należy „opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów pomocy społecznej ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Grupy szczególnego ryzyka można określić to osoby i rodziny, które z różnych przyczyn są wykluczone z życia społecznego, zawodowego i spychane na jego margines. Tym samym skazywane są na niepełny udział w życiu społecznym i zmuszane są do sięgania po różne systemy wsparcia gwarantowane przez państwo i jego instytucje niższego szczebla.

Stworzenie i opracowanie strategii rozwiązywania problemów pomocy społecznej jest niezbędne do absorpcji środków z Unii Europejskiej, tj. do korzystania ze środków na realizację projektów systemowych. W dokumencie programowym „Zasady przygotowania, realizacji i rozliczania projektów systemowych Ośrodków Pomocy Społecznych, Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie oraz Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013” z dnia 25 lutego 2008 roku” określono wymogi wobec beneficjentów projektów systemowych. Wśród wymogów merytorycznych wymieniono konieczność posiadania gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych. Beneficjenci – gminy, miasta, powiaty - nie posiadający strategii w dniu wejścia w życie wyżej wymienionych zasad, są zobligowani do jej przyjęcia najpóźniej do 31 grudnia 2008 roku. Nie przyjęcie strategii w wyznaczonym terminie skutkuje rozwiązaniem umowy o dofinansowanie i nie przyznaniem środków na następny rok.

Strategia jest we współczesnym świecie dobrym narzędziem planistyczno-prognostycznym, umożliwiającym racjonalną dystrybucję ograniczonych zasobów finansowych. Na poziomie centralnym tworzy się Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013, w których za ważny punkt przyjmuje się przeciwdziałanie ubóstwu i zapobieganie wykluczeniu społecznemu. Na poziomie regionalnym - strategii rozwoju województw, gdzie także za istotne przyjmuje się integrację działań w zakresie pomocy społecznej oraz wspieranie osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym. W ramach powiatów tworzy się strategii powiatowe. Tworzone strategii gminne powinny wpisywać się w strategii wyższego szczebla. Opracowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żołyńia wpisuje się w Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007-2013, Strategię Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2020.

Potrzeba stworzenia strategii wynika także z koniecznej reorganizacji pomocy społecznej, tj. do stałego dostosowywania jej do rzeczywistych potrzeb klientów i odchodzenia od jedynie finansowanego wsparcia na rzecz działań aktywizacyjno-motywacyjnych, pomocy w nabywaniu umiejętności – kwalifikacji, wiedzy, pracy okresowej - niezbędnych do samodzielnego zaspakajania potrzeb. Pomoc społeczna ma także aktywizować osoby, a nie być jedynie biernym dystrybutorem zasobów finansowych. Aby to się stało muszą być podjęte działania, które właśnie ma określić strategia w mniej lub bardziej ogólny sposób.

Strategia w sposób zbiorczy diagnozuje podstawowe problemy społeczne oraz nakreśla cele strategiczne i wskazuje niezbędne działania do ich realizacji. Wskazuje na obszary, na które należy położyć szczególny nacisk oraz definiuje grupy docelowe planowanego wsparcia. Musi więc ona:

- określić podstawowe charakterystyki gminy, aby poznać kontekst działania,
- ocenić bieżącą sytuację z uwzględnieniem podstawowych i dominujących problemów społecznych, umożliwić prognozowanie na przyszłość oraz dać realne podstawy do planowania działań z zakresu pomocy społecznej - ma być punktem wyjścia do opracowania misji strategii i celów strategicznych,
- wskazać cele strategiczne i działania do podjęcia.

Całość tak uporządkowanej strategii ma doprowadzić do jasnych i przejrzystych konkluzji oraz być punktem wyjścia do podejmowania decyzji.

ROZDZIAŁ I. CHARAKTERYSTYKA GMINY ŻOŁYNIA.

1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE.

Gmina Żołynia, położona jest w środkowej części województwa podkarpackiego, powiat łańcucki. Centrum gminy leży w połowie drogi wojewódzkiej Łańcut – Leżajsk, w odległości 13 km od Łańcuta i 16 km od Leżajska. Do Rzeszowa, miasta wojewódzkiego jest 35 km.

Ma charakter rolniczy, w jej skład wchodzi cztery sołectwa: Żołynia, Brzoza Stadnicka, Kopanie i Smolarzyny. Zajmuje obszar 5680 ha, liczy 6773 mieszkańców, liczba gospodarstw domowych wynosi 1600.

Z punktu widzenia fizyczno-geograficznego leży w obrębie Kotliny Sandomierskiej, na Płaskowyżu Kolbuszowskim (północna i środkowa część gminy; wsie Brzoza Stadnicka i Żołynia) i częściowo w Rynnie Podkarpackiej (południowa część gminy; wieś Smolarzyny) Od południa sąsiaduje z gminą Białobrzegi, od wschodu z gminą Grodzisko Dolne, od północnego wschodu z gminą Leżajsk, od północnego zachodu i zachodu z gminą Rakszawa, sąsiaduje także krótkim odcinkiem swej południowo zachodniej granicy z gminą Czarna.

Przez gminę przepływa rzeka Wisłok i trzy mniejsze rzeki: Żołynianka, Tarlaka i Jagielnia. Gmina jest w całości zgazyfikowana, ztelefonizowana i zwodociągowana. Kanalizację sanitarną wybudowano w Brzozie Stadnickiej i Żołyńni.

Zadania własne i zlecone przez administrację rządową w zakresie pomocy społecznej na terenie gminy realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żołyńni.

2. CHARAKTERYSTYKA DEMOGRAFICZNA GMINY ŻOŁYNIA

Charakterystyka demograficzna Gminy Żołynia będzie dotyczyła lat 2004-2007 i zostanie rozpoczęta od przedstawienia jej liczby mieszkańców (dane pochodzą z bazy danych regionalnych GUS –www.stat.gov.pl/bdr) w postaci tabeli.

Tabela-1

Liczba mieszkańców gminy Żołynia w latach 2004-2007.

<i>Lata</i>	<i>Liczba mieszkańców</i>
2004	6694
2005	6681
2006	6653
2007	6673

Źródło; Baza danych regionalnych GUS –www.stat.gov.pl/bdr.-opracownie własne.

Liczba mieszkańców nie ulega dużym modyfikacjom na przestrzeni prezentowanych lat, jest w miarę stała - to świadczy o trwałej strukturze demograficznej i społecznej, z niską skłonnością migracyjną.

Tabela -2

Liczba mieszkańców gminy Żółnia w latach 2004-2007 ze względu na płeć.

<i>Lata</i>	<i>Kobiety</i>	<i>Mężczyźni</i>	<i>Ogółem</i>
2004	3400	3294	6694
2005	3357	3324	6681
2006	3352	3301	6653
2007	3369	3304	6673

Źródło; Baza danych regionalnych GUS –www.stat.gov.pl/bdr. –opracowanie własne.

W Gminie Żółnia istnieje nieznaczna przewaga kobiet w stosunku do mężczyzn (nie jest to jednak duża różnica liczbowa) - jest więc mało zróżnicowana ze względu na płeć

Tabela -3

Liczba zawieranych małżeństw w Gminie Żółnia w latach 2004-2007.

<i>Lata</i>	<i>Liczba zawieranych małżeństw</i>
2004	39
2005	34
2006	52
2007	46

Źródło; Baza danych regionalnych GUS –www.stat.gov.pl/bdr. –opracowanie własne.

Liczba zawieranych małżeństw ustawicznie rosła na przełomie 4 lat. Największy wzrost odnotowano w 2006 roku, w 2007 było ich mniej, ale tendencja wzrostowa została nadal zachowana. Następuje systematyczny wzrost liczby nowo powstających rodzin, co powinno skłonić do położenie większego nacisku na wspieranie młodych rodzin.

Tabela - 4

Migracje wewnętrzne w Gminie Żołyńia w latach 2004-2007.

<i>Lata</i>	<i>Zameldowania</i>	<i>Wymeldowania</i>	<i>Saldo</i>
2004	42	60	-18
2005	48	72	-24
2006	34	74	-40
2007	82	97	-15

Źródło; Baza danych regionalnych GUS –www.stat.gov.pl/bdr. –opracowanie własne.

Migracje wewnętrzne w Gminie Żołyńia są dynamiczne, choć ich saldo jest ujemne, co oznacza, że więcej osób wymeldowuje się niż melduje. Może to w przyszłości niekorzystnie wpływać na potencjał rozwojowy i odbić się na innowacyjności i rozwoju gminy. Także osoby starsze tracą naturalnych opiekunów w postaci dzieci i będą skazane na instytucjonalne wsparcie ze strony gminy.

Tabela - 5

Mieszkańcy Gminy Żołyńia ze względu na wiek w latach 2004-2007.

<i>Lata</i>	<i>Przedziały wiekowe</i>						<i>Ogółem</i>
	0-14	15-24	25-34	35-44	45-64	65-70 i więcej	
2004	1303	115	1038	816	1474	908	6694
2005	1251	1154	1079	810	1481	906	6681
2006	1205	1119	1112	795	1513	909	6653
2007	1167	1109	1144	801	1541	911	6673

Źródło; Baza danych regionalnych GUS –www.stat.gov.pl/bdr. –opracowanie własne

Liczba osób z przedziału 0-14 lat systematycznie maleje. W 2007 roku w stosunku do roku 2004 zmniejszyła się o 136 osób. Rośnie natomiast liczba osób z przedziału 25-34 lat w stosunku do 2004 roku, ich liczba zwiększyła się w 2007 roku o 106 osób. Wzrosła również liczba osób z przedziału 45-64 lata oraz z przedziału 65-70 i więcej. Wskazuje to na postępujący proces starzenia społeczeństwa Gminy. Uwzględniając ujemne saldo migracji wewnętrznych należy stwierdzić, że koniecznym będzie większe wsparcie dla osób w podeszłym wieku.

Tabela - 6

Udział procentowy osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców Gminy Żołyńia w latach 2004-2007.

<i>Lata</i>	<i>Wiek Przedprodukcyjny %</i>	<i>Wiek Produkcyjny %</i>	<i>Wiek Poprodukcyjny %</i>
2004	24,4	60,1	15,5
2005	23,3	61,2	15,5
2006	22,7	61,4	15,9
2007	22,2	61,8	16,0

Źródło: Baza danych regionalnych GUS –www.stat.gov.pl/bdr. –opracowanie własne

Systematycznie maleje liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, wzrasta - w wieku produkcyjnym i wieku poprodukcyjnym. Dane te wskazują na tendencję, że następuje powolny proces starzenia się mieszkańców gminy - systematycznie rośnie wskaźnik obciążenia demograficznego.

Liczba ludności Gminy Żołyńia jest w miarę stała, występuje niewielka przewaga kobiet, migracje wewnętrzne są ujemne. Więcej osób się wymeldowuje niż melduje. Występuje proces starzenia się społeczeństwa gminy, co jest zbieżne z trendem społeczeństw postindustrialnych. Jest on powolny i jeżeli się nie odwróci może ona doprowadzić do niewydolności społecznej, tj. znacznej przewagi osób starych, wymagających wsparcia - w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnych, mogących jej udzielić.

3. ZAPLECZE GOSPODARCZO - INSTYTUCJONALNE W GMINIE ŻOŁYNIA.

Zaplecze gospodarcze najłatwiej jest zdiagnozować za pomocą liczby podmiotów gospodarczych oraz ich charakteru. Dlatego poniżej przytoczone zostaną dane na ich temat. Gmina Żołyńia ma charakter rolniczy. Istniejące zakłady to: Gminna Spółdzielnia „SCH”, Spółdzielnia Kółek Rolniczych, Wytwórnia Mas Bitumicznych, Firma „BOGFRAN”, Firma „ENERTEK”. W gminie występuje również kilka mniejszych firm i przedsiębiorstw.

Tabela - 7

Podmioty gospodarcze w Gminie Żółnia w latach 2004-2007.

<i>Lata</i>	<i>Sektor prywatny</i>	<i>Sektor publiczny</i>	<i>Ogółem</i>
2004	264	15	279
2005	255	15	270
2006	279	15	294
2007	297	15	312

Źródło; Baza danych regionalnych GUS –www.stat.gov.pl/bdr. –opracowanie własne.

Liczba podmiotów gospodarczych z sektora prywatnego w Gminie Żółnia systematycznie rośnie, natomiast w sektorze publicznym jest ona stała. Wzrost liczby podmiotów w sektorze prywatnym świadczy o rozwoju gospodarczym i wzroście potencjału kapitałowego, co między innymi generuje nowe miejsca pracy.

Zaplecze instytucjonalne to wszelkiego rodzaju miejsca i podmioty użyteczności publicznej w tym: szkoły, placówki pomocowe oraz inne instytucje i podmioty działające na rzecz społeczności lokalnej. Instytucje te można podzielić na gminne i prywatne.

Podstawowe instytucje gminne to (źródło-www.inter.media.pl/nt-bin/zolynia/):

- Urząd Gminy w Żołyńi,
- Szkoła Podstawowa Nr 1,
- Szkoła Podstawowa nr 2,
- Szkoła Podstawowa w Brzózce Stadnickiej,
- Szkoła Podstawowa w Zmysłówce,
- Szkoła Podstawowa w Smolarzynach,
- Przedszkola w Żołyńi,
- Zespół Szkół w Żołyńi,
- Gminny Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół w Żołyńi,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żołyńi
- Gminny Ośrodek Kultury w Żołyńi,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Żołyńi,
- Zakład Komunalny Sp. z.o.o w Żołyńi.

Na terenie gminy funkcjonuje Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy prowadzony przez Stowarzyszenie na Rzecz Osób Chorych i Niepełnosprawnych i Potrzebujących Pomocy im. Matki Teresy w Żołyńcu. Udziela pomocy osobom znajdującym się w trudnej sytuacji ze względu na zły stan zdrowia i niepełnosprawność. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wspiera osoby i rodziny z uzależnieniem alkoholowym. W Komisariacie Policji pracuje pięciu policjantów. Do instytucji prywatnych można zaliczyć: apteki, sklepy, firmy i przedsiębiorstwa, które mogą stanowić istotnych partnerów gminy w działaniach zmierzających do poprawy życia mieszkańców.

Istniejące spektrum instytucji publicznych i prywatnych może współdziałać w ramach realizacji strategii i tworzyć zaplecze instytucjonalne, dające podstawy niezbędne do tworzenia nowych form działalności i rozwoju.

ROZDZIAŁ II. DIAGNOZA DOMINUJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE ŻOŁYNIA.

1. ZARYS KONCEPCJI BADAWCZEJ.

Diagnoza dominujących problemów społecznych w Gminie Żołynia będzie opierała się na kilku źródłach danych.

- a) Zostaną wykorzystane dane statystyczne istniejące w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej tj. głównie sprawozdania MPiPS z lat 2004 do 2008 (I-VI miesiąc 2008), które określą zakres udzielanej pomocy, jej rodzaj oraz formę. Informacje zawarte w tych sprawozdaniach zostaną przedstawione w postaci zbiorczej oraz pozwolą na zdiagnozowanie naważniejszych problemów społecznych gminy.
- b) Informacje zebrane od pracowników socjalnych, dotyczące rejonów opiekuńczych, w tym najczęstszych powodów przyznawania pomocy oraz proponowanych działań do podjęcia nakierowanych na poprawę sytuacji w danym rejonie opiekuńczym.
- c) Inne ogólnokrajowe i regionalne dane statystyczne, które pozwolą na określenie ogólnych trendów społecznych oraz ich wykorzystanie w planowaniu strategii, tj. działań i zamierzeń do zrealizowania na przyszłość.
- d) Zostanie również przedstawiony potencjał kadrowy GOPS w Żołyńni, celem określenia potencjalnych braków i potrzeb.

Dla usystematyzowania niniejszego wywodu zostaje ustalona hierarchia dalszego opisu Rozdziału II. W pierwszej kolejności zaprezentowane zostanie zaplecze kadrowe, następnie analiza sprawozdawcza udzielanych świadczeń socjalnych, później mapa problemów społecznych oraz na końcu analiza dominujących problemów społecznych w Gminie Żołynia. Po tak zrealizowanej diagnozie będą planowane działania strategiczne oraz misja strategii wraz z analizą SWOT.

2. ZAPLECZE KADROWE GOPS W ŻOŁYŃNI.

Zaplecze kadrowe jest niezbędne do sprawnego realizowania zadań pomocy społecznej oraz podejmowania nowych wyzwań stawianych przed organizatorami pomocy społecznej na obszarze gminy. Od jego jakości, liczby oraz posiadanych umiejętności będzie zależało sprawne, efektywne podejmowanie działań i rozwiązywanie pojawiających się trudności. GOPS w Żołyńni dysponuje w obecnej chwili wystarczającym zapleczem kadrowym.

Tabela- 8

Zaplecze kadrowe GOPS w Żołyńni w latach 2004-2008.

Wyszczególnienie	Lata				
	2004	2005	2006	2007	2008
Pracownicy socjalni	2	2	2	2	3*
Opiekunki środowiskowe	3	3	3	3	3''
Kierownik GOPS	1	1	1	1	1
Inspektor do spraw świadczeń rodzinnych	X	X	X	X	1

Źródło- opracowanie własne na podstawie danych GOPS z lat 2004-2008. *dodatkowy pracownik socjalny zatrudniony dzięki wsparciu w ramach projektu systemowego. ''Od września 2008 – dwie

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żołyńni uwzględniając ustawowe standardy co do liczby zatrudnionych pracowników socjalnych pracujących w środowisku w latach 2004-2007 nie spełniał ich. W przytoczonym okresie na pracownika socjalnego przypadało ponad 3300 mieszkańców. W myśl art. 110 ustawy o pomocy społecznej (Dz. U. z 2008, Nr 115, poz. 728) ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców w środowisku wiejskim. . W roku 2008 dzięki wsparciu systemowemu, tj. środkom z Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, działaniu 7.1.1 - został zatrudniony dodatkowy pracownik socjalny (realizuje działania na rzecz projektu oraz świadczy pracę w rejonie opiekuńczym nr 3). GOPS zatrudnia również opiekunki środowiskowe, ich liczba jest stała w analizowanych latach.

Od 2008 roku zatrudniony jest inspektor do spraw świadczeń rodzinnych. GOPS kieruje kierownik, natomiast obsługę księgową realizuje Urząd Gminy.

Kadra GOPS do realizacji bieżących zadań jest wystarczająca, jednak do podejmowania działań związanych z integracją społeczną, instrumentami aktywnej integracji będzie wymagała zewnętrznego specjalistycznego wsparcia w postaci: psychologa, socjologa, doradcy zawodowego oraz innych specjalistów. Jest to możliwe do uzyskania na podstawie doraźnych umów i zleceń.

3. ANALIZA SPRAWOZDAWCZA UDZIELANYCH ŚWIADCZEŃ SOCJALNYCH.

Analiza sprawozdawcza udzielanych świadczeń przez GOPS w Żołyńni będzie opierała się wyłącznie na sprawozdaniach MPiPS za lata 2004-2008, przy czym w roku 2008 będzie obejmowała miesiące od stycznia do czerwca. Dla sprawnej analizy dane zostały usystematyzowane i opracowane pod względem: form przyznawanych świadczeń, rzeczywistej liczby osób i rodzin otrzymujących pomoc oraz powodów przyznania pomocy. Przedstawione dane w postaci tabelarycznej pozwolą na wstępną diagnozę dominujących problemów w Gminie Żołyńnia oraz będą punktem wyjścia do analizy z uwzględnieniem trendów ogólnokrajowych i światowych.

Tabela - 9

Rodzaje pomocy udzielane przez GOPS w Żołyńni w latach 2004-2008 (I-VI miesiąc 2008), zadania własne, zlecone.

Rodzaj świadczenia	Lata														
	2004			2005			2006			2007			2008 (I-VI miesiąc)		
	Liczba osób którym decyzją przyznano świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba osób którym decyzją przyznano świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba osób którym decyzją przyznano świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba osób którym decyzją przyznano świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba osób którym decyzją przyznano świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Zasiłki stałe	BRAK DANYCH	BRAK DANYCH	BRAK DANYCH	35	35	85	39	39	80	37	37	69	35	35	57
Zasiłki okresowe	119	118	511	159	152	653	123	119	465	103	101	356	76	75	263
Zasiłki celowe w tym: specjalne zasiłki celowe	140	134	521	208	198	768	151	146	444	142	137	416	66	65	210
	17	16	44	18	18	56	13	13	27	30	30	60	15	15	34
Zasiłek celowy ze względu na zdarzenia losowe	1	1	3	1	1	4	X	X	X	1	1	3	1	1	1
Zasiłek celowy na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiolową lub	0	0	0	0	0	0	72	0	0	0	0	0	0	0	0

ekologiczną															
Posiłek, w tym dla dzieci	302	153	840	335	167	864	376	210	1030	330	181	878	261	145	712
Usługi opiekuńcze	13	11	15	8	8	8	10	10	11	7	7	7	5	5	5
Pobyt w DPS	0	0	0	1	1	1	3	3	3	4	4	4	4	4	4
Praca socjalna	BRAK DANYCH	60	98	0	0	0	0	0	0	X	50	169	X	128	427

Źródło: opracowanie własne na podstawie MPiPS z lat 2004-2008.

Tabela -10

Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną w latach 2004 -2008 (I-VI miesiąc 2008).

Wyszczególnienie	Lata														
	2004			2005			2006			2007			2008 (I-VI miesiąc)		
	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych (bez względu na ich rodzaj i formę)	BRAK DANYCH	BRAK DANYCH	BRAK DANYCH	612	346	1364	699	366	1393	556	340	1231	424	264	960
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę	BRAK DANYCH	BRAK DANYCH	BRAK DANYCH	35	35	85	111	39	80	37	37	69	35	35	57

Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę	BRAK DANYCH	BRAK DANYCH	BRAK DANYCH	593	332	1338	609	352	1360	530	322	1196	398	248	931
Pomoc udzielona w postaci pracy socjalnej	BRAK DANYCH	BRAK DANYCH	BRAK DANYCH	0	0	0	0	0	0	50	50	169	0	128	427

Źródło: opracowanie własne na podstawie MPiPS z lat 2004-2008.

Tabela -11

Powody przyznania pomocy w latach 2004-2008 (I-VI miesiąc 2008).

Powód przyznania pomocy	Lata									
	2004		2005		2006		2007		2008 (I-VI miesiąc)	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	236	992	253	1035	270	1066	265	998	210	835
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	0	0	1	3	2	4	1	3	1	1
Potrzeba ochrony macierzyństwa	14	65	5	20	1	6	0	0	0	0
Bezrobocie	211	922	205	867	215	870	191	737	143	536
Niepełnosprawność	75	280	74	250	67	216	70	213	63	181
Długotrwała lub ciężka choroba	84	301	39	125	35	97	48	110	32	83
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	79	455	43	219	58	264	40	177	29	132
Przemoc w rodzinie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Alkoholizm	9	15	7	16	2	2	2	2	1	1
Narkomania	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Trudność w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	2	7	0	0	1	1	3	8	0	0
Brak umiejętności w przystosowaniu po opuszczeniu placówki opiekuńczo-wychowawczej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Trudność w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zdarzenia losowe	1	3	1	1	1	1	6	19	1	1
Sytuacja kryzysowa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie MPiPS z lat 2004-2008.

Najczęściej udzielanym świadczeniem w latach 2004-2008 był posiłek dla dzieci. Pomocą tą objętych było w analizowanych latach - średnio 171 rodzin, przy czym w 2006 roku było to aż 210 rodzin.

Drugą, ze względu na liczbę udzielanych świadczeń, formą wsparcia był zasiłek celowy, w tym specjalny celowy. Corocznie tą formą pomocy było objętych średnio 136 rodzin. W 2005 roku otrzymało go 198 rodzin.

W analizowanych latach zasiłek okresowy otrzymywało corocznie średnio - 85 rodzin. Najwięcej zasiłków okresowych przyznano w 2005 roku - wydano wtedy 159 decyzji.

Natomiast zasiłek stały w analizowanym okresie począwszy do 2005 roku średnio otrzymywało 37 rodzin, najwięcej - w 2006 roku.

Usługami opiekuńczymi było objętych średnio 9 rodzin.

GOPS w Żołyńni udzielał również wsparcie w postaci: zasiłku celowego ze względu na zdarzenie losowe: na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną.

Gmina ponosiła również koszty pobytu 4 osób w domach pomocy społecznej.

Ważnym instrumentem wsparcia jest praca socjalna świadczona na rzecz klientów. Ma ona różny charakter i polega na: pomocy w załatwianiu spraw urzędowych, interwencję, rozmowy motywacyjne, pomoc w znalezieniu pracy, podniesieniu kwalifikacji zawodowych, uczenie gospodarowania budżetem domowym. W 2008 roku objętych nią jest 128 rodzin.

Tabela nr 10 zawiera informacje dotyczące rzeczywistej liczby rodzi i osób objętych pomocą społeczną. W 2004 roku występują w tym zakresie braki danych. W 2005 roku objęto wsparciem 346 rodzin, w 2006 - 366, a w 2007 - 340 rodzin. W ciągu 6 miesięcy 2008 roku pomocą objęto 264 rodziny.

Liczba osób w rodzinach, którym udzielno wsparcia była największa w 2006 roku i wynosiła 1393 osoby. Posługując się tymi liczbami można wyliczyć współczynnik osób korzystających z pomocy społecznej w stosunku do całkowitej liczby mieszkańców Gminy Żołyńnia. W analizie tej pominięty został rok 2008, ponieważ dane obejmują pierwsze półrocze tego roku i związku z tym zaniżyłyby rzeczywistą wartość współczynnika.

Tabela -12

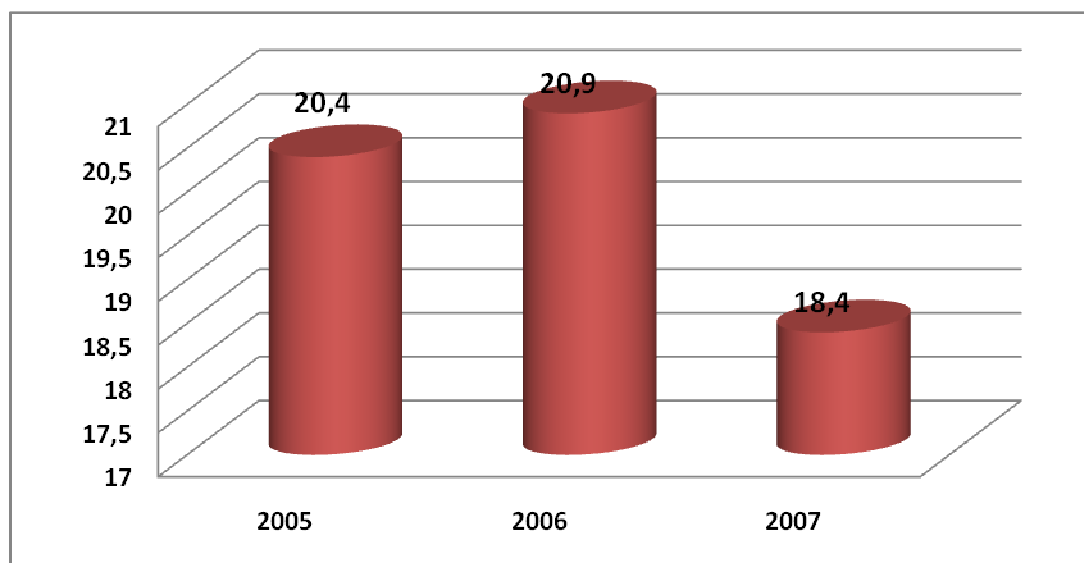
Współczynnik osób korzystających z pomocy GOPS w stosunku do ogólnej liczby ludności Gminy Żółnia w latach 2005-2007.

Rok	Liczba ludności 1	Liczba osób korzystająca z pomocy GOPS 2	Współczynnik w % 3 (2/1)
2005	6681	1364	20,4
2006	6653	1393	20,9
2007	6673	1231	18,4

Źródło: opracowanie własne.

Wykres -1

Współczynnik osób korzystających w pomocy GOPS w latach 2005-2007.

Źródło: opracowanie własne na podstawie MPiPS z lat 2004-2008.

Liczba osób (rozumiana jako liczba osób w rodzinach) korzystających z pomocy GOPS w stosunku do liczby ludności gminy jest wysoka i waha się od 20,9 % do 18,4 %. Tym samym wsparciem GOPS jest objęta znaczna liczba mieszkańców gminy. Jednak należy stwierdzić, że istnieje tendencja spadkowa w tym zakresie. Uwzględniając jednak nadciągający kryzys gospodarczy oraz negatywne nastroje inwestycyjne należy się spodziewać wzrostu liczby osób korzystających z pomocy społecznej.

Tabela nr 11 zawiera informacje dotyczące powodów przyznania pomocy w latach 2004-2008.

Podstawowym i głównym powodem przyznawania pomocy jest ubóstwo. Z tego tytułu corocznie otrzymuje pomoc średnio 260 rodzin.

Z tytułu bezrobocia natomiast pomoc otrzymuje średnio 210 rodzin. W 2006 roku z powodu bezrobocia pomoc tą otrzymało 215 osób.

Następnym powodem przyznawania świadczeń pomocy społecznej jest niepełnosprawność i długotrwała i ciężka choroba - występuje tendencja spadkowa ilości przyznanych świadczeń.

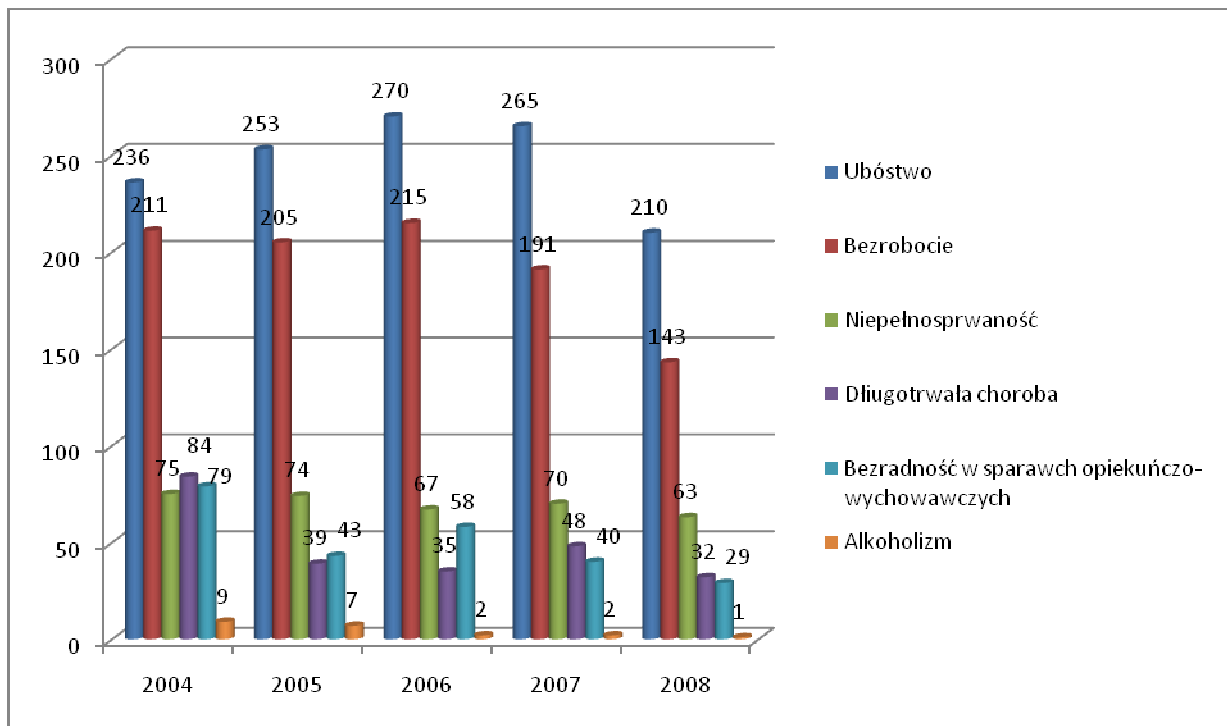
Przyznawanie pomocy z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo- wychowawczych wykazuje także znaczną tendencją spadkową na przełomie analizowanych lat.

Z powodu alkoholizmu pomoc otrzymuje coraz mniejsza liczba klientów co świadczy o bardziej restrykcyjnym podejściu do tego problemu.

Pozostałe powody przyznawania pomocy mają charakter jednostkowy i nie mają wymiaru znaczącego, ich skala nie wymaga planowania strategicznego.

Wykres -2

Główne powody przyznawania pomocy przez GOPS w Żołyńni w latach 2004-2008 (I-VI miesiąc 2008 roku) - liczba rodzin.

Źródło: opracowanie własne na podstawie MPiPS z lat 2004-2008.

Powyżej zaprezentowane powody przyznania pomocy staną się punktem wyjścia do dalszej analizy podstawowych problemów społecznych występujących w Gminie Żołyńnia.

4. MAPA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE ŻOŁYNIA.

Mapa problemów społecznych to nic innego jak ich zlokalizowanie w obrębie danej przestrzeni terytorialnej - w tym wypadku w obrębie Gminy Żołyńia. Zostanie sporządzona na podstawie informacji dostarczonych od pracowników socjalnych GOPS w 2008 roku i będzie uzupełnieniem danych sprawozdawczych.

Tabela 13

Mapa problemów społecznych w Gminie Żołyńia w 2008 roku.

REJONY OPIEKUŃCZE Mapa problemów społecznych w Gminie Żołyńia w 2008 roku.			
GOPS ŻOŁYNIA W 2008 ROKU			
CHARAKTERYSTYKI REJONÓW	NR 1	NR 2	NR 3
	Sołectwo Kopanie, Żołyńia ul: -Białobrzaska.	Sołectwo Stadnicka, Żołyńia ul: -Smolarska, -Kmiecie. -Bikówka, -Zakęcie.	Brzóza Sołectwo Smolarzyny, Żołyńia ul: -Górska, -Mickiewicza, -Raki, -Rynek. Jagielnie.
	Liczba mieszkańców- 2.229	Liczba mieszkańców- 2.274	Liczba mieszkańców- 2.274
NAJCZĘSTSZE POWODY PRZYZNANIA POMOCY	Bezrobocie, niepełnosprawność	Bezrobocie, niepełnosprawność	Bezrobocie, niepełnosprawność
DOMINUJĄCA FORMA ZABUDOWY	Domy jednorodzinne	Domy jednorodzinne	Domy jednorodzinne
PROPONOWANE DZIAŁANIA PRACOWNIKA SOCJALNEGO SKIEROWANE NA POPRAWĘ SYTUACJI W REJONIE OPIEKUŃCZYM	Praca socjalna	Praca socjalna	Praca socjalna

Źródło: opracowanie własne na podstawie wypowiedzi pracowników socjalnych GOPS Żołyńia z listopada 2008 roku.

Dane zawarte w tabeli potwierdzają informacje płynące ze sprawozdań MPiPS. Jednym z głównych powodów udzielania pomocy jest bezrobocie i niepełnosprawność, w sprawozdaniach na dominującym miejscu było ubóstwa, a bezrobocie znajdowało się na drugiej pozycji.

Pracownicy socjalni upatrują szansę w rozwiązywaniu dominujących problemów społecznych poprzez aktywną pracę socjalną, która ma się stać filarem innych działań integracyjno-aktywizujących klientów pomocy społecznej. Uwzględniając powyższe należy stwierdzić, że to właśnie brak pracy, a w jego konsekwencji ubóstwo (rozumiane jako brak lub niedostatek środków na utrzymanie), wpływa negatywnie na strukturę społeczną klientów GOPS i powoduje utrwalanie się schematu bierności i bezczynności społeczno-ekonomicznej.

Przedstawione problemy zostaną poddane analizie z uwzględnieniem trendów ogólnokrajowych i światowych celem lepszego ich poznania i zaplanowania działań na przyszłość.

5. ANALIZA DOMINUJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE ŻOŁYNIA.

Analiza głównych problemów społecznych występujących w Gminie Żółynia zostanie rozpoczęta od problemu bezrobocia, następnie analizie zostaną poddane: ubóstwo, alkoholizm, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawcza, niepełnosprawności i długotrwała choroba. Opis niniejszych problemów nie wyczerpuje wszystkich trudności trapiących mieszkańców gminy, zawiera jedynie diagnozę tych najbardziej dominujących. Dokładniejsze rozpoznanie się powyższych problemów pozwoli na lepsze zaplanowanie celów strategicznych i działań do podjęcia.

5.1 BEZROBOCIE.

Bezrobocie jest jednym z najdotkliwszych problemów społecznych, który ma wielorakie oddziaływanie.

- a) Wpływa negatywnie na strukturę rodziny, zaburza funkcje rodziny oraz doprowadza do negatywnych relacji wewnątrzrodzinnych.
- b) Prowadzi do zaburzeń jednostkowych w sferze psychicznej, jest przyczyną depresji, załamania nerwowego.
- c) Ma swój oddźwięk w sferze ekonomicznej, osoby bezrobotne wymagają złożonego systemu wsparcia, w tym pomocy finansowej; nie generują ponadto wpływów do budżetu państwa, co z kolei nie przyczynia się do rozwoju kraju.
- d) Osoby bezrobotne wchodzą w określone role społeczne, które są same w sobie wykluczające.

Bezrobocie jest problemem złożonym, należy je rozpatrywać z szerokiej perspektywy i do

jego rozwiązania stosować różnorakie instrumenty.

Tabela 14

Liczba osób bezrobotnych w Polsce, Powiecie Łańcuckim i Gminie Żołyńia w latach 2004-2007.

Wyszczególnienie	Lata			
	2004	2005	2006	2007
Polska	2 999 601	2 773 000	2 309 410	1 746 573
Powiat łańcucki	6518	6129	5324	4645
Gmina Żołyńia w tym	778	692	572	505
Mężczyźni	403	351	261	252
Kobiety	375	341	311	253

Źródło; Baza danych regionalnych GUS –www.stat.gov.pl/bdr.-opracownie własne.

Liczba osób bezrobotnych systematycznie maleje zarówno w skali kraju jako całości jak i dla powiatu łańcuckiego i Gminy Żołyńia. Spadek bezrobocia nie jest jednak wprost proporcjonalny z liczbą osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia. Obserwuje się mniejszą liczbę świadczeń przyznawanych z tego powodu, ale nie jest on aż tak znaczny jak spadek wskaźników bezrobocia. Świadczy to o tym, że klienci pomocy społecznej są mało podatni na zmianę tendencji na rynku pracy i tym samym potrzebują szczególnego rodzaju wsparcia. Pomoc musi być dostosowana do indywidualnych potrzeb - przede wszystkim związany jest z tym element motywacyjny i indywidualnej pracy socjalnej z klientami GOPS.

Osoby pracujące w zakładach pracy na terenie Gminy Żołyńia stanowią niewielki odsetek jej mieszkańców (pracujących w głównym miejscu zamieszkania - wg GUS). W roku 2004 pracowało 391 osób, w tym 216 kobiet. Natomiast w 2005 roku liczba pracujących wzrosła do 539 osób z przewagą mężczyzn; 2006 rok to kolejny wzrost liczby osób pracujących do 616 osób; w 2007 roku nastąpił niewielki spadek do liczby 605 osób. Współczynnik osób pracujących w stosunku do całkowitej liczby mieszkańców w 2007 roku wynosił około 10%.

5.2 UBÓSTWO.

Ubóstwo jest bardzo znaczącym problemem społecznym występującym nie tylko w gminie ale również w skali kraju i świata. Problem ludzi w niedostatku istniał od zawsze, był jednak inaczej definiowany, opisywany i postrzegany.

We współczesnym świecie ubóstwo można określić jako pozostawanie w sferze niedostatków różnego rodzaju np. finansowych, mieszkaniowych, kulturalnych. Może ono mieć różną postać i dynamikę - od chronicznego ubóstwa po przejściowe problemy materialne. Skalę ubóstwa w Polsce określa się na podstawie kilku kryteriów:

a) Jest mierzone w sposób relatywny, tj.: ile osób żyje poniżej poziomu 50% średnich wydatków gospodarstwa domowego.

b) Subiektywnym odczuwaniu ubóstwa – to wtedy kiedy dane osoby, rodziny uważają się na ubogie - skala tak rozumianego ubóstwa jest największa.

c) Ubóstwo można mierzyć obiektywnie, czyli za pomocą miar ustawowych - progów dochodowych.

Mówiąc o ubóstwie stosuje się jeszcze pojęcia: minimum egzystencji oraz minimum socjalne. Minimum egzystencji określa prób przetrwania biologicznego człowieka np. jedzenie, ubranie, miejsce zamieszkania. Minimum socjalne obrazuje stan zapewnienia przetrwania biologicznego oraz pozwala na minimalną konsumpcję dóbr kulturowych np. korzystanie z komunikacji miejskiej, od czasu do czasu wizytę w kinie itd. Ubóstwo skrajne w Polsce jest na wysokim poziomie - porównując inne kraje Unii Europejskiej. W roku 1994 w ubóstwie żyło ponad 2,5 mln osób, w 1996 było to 1,6 mln, a w roku 2005 nastąpił wzrost do 4,6 mln osób. W latach 2005-2007 ubóstwo skrajne zmniejszyło się w Polsce do 2,5 mln osób.

Ubóstwo w nierozzerwalny sposób wiąże się z bezrobociem - to właśnie brak pracy doprowadza do pozostawania w skrajnym ubóstwie. Niedostatek środków finansowych powoduje z kolei następstwa wykluczające z konsumpcyjnego społeczeństwa.

Ubóstwo i bezrobocie uzupełniają się nawzajem. Powodowane natomiast mogą być przez różnorakie problemy: alkoholizm, brak wykształcenia, problemy rodzinne. Niekiedy trudno określić, który jest z nich pierwotny, a który wtórny.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej stanowi w art. 67, że każdy obywatel pozostający w niedostatku nie z własnej woli ma prawo do zabezpieczenia społecznego.

Skalę zjawiska w Gminie Żółynia można określić za pomocą wskaźnika obiektywnego, tj. poprzez liczbę rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa.

Wykres-3

Źródło: opracowanie własne na podstawie MPIPS z lat 2004-2008.

Znaczny odsetek klientów GOPS otrzymuje pomoc z powodu ubóstwa. Uwzględniając liczbę osób w tych rodzinach należy stwierdzić, że wysoki odsetek mieszkańców gminy żyje w ubóstwie obiektywnym (ponad 1000 osób - jest to wskaźnik powyżej średniej krajowej). Determinuje to kompleksowe podejście do tego problemu, a w powiązaniu z problemem bezrobocia, zaplanowanie systemowego wsparcia dla rodzin pozostających w ubóstwie.

5.3 ALKOHOLIZM.

Alkoholizm jest problemem, który potrafi zaburzyć funkcjonowanie rodziny, doprowadzić do jej rozpadu oraz często powodować powstawanie przemocy rodzinie. Najczęściej jego diagnoza opiera się wyłącznie na obiektywnych danych, czyli liczbie interwencji policji, zatrzymań w izbie wytrzeźwień, ilości osób kierowanych na leczenie odwykowe, liczbie osób podejmujących terapię antyalkoholową.

W skali kraju problem alkoholizmu ma znaczące rozmiary, ale jak do tej pory nie doczekał się systemowego podejścia, stosuje się raczej doraźne sposoby jego niwelowania.

W Gminie Żółynia alkoholizm można zdiagnozować na kilka sposobów:

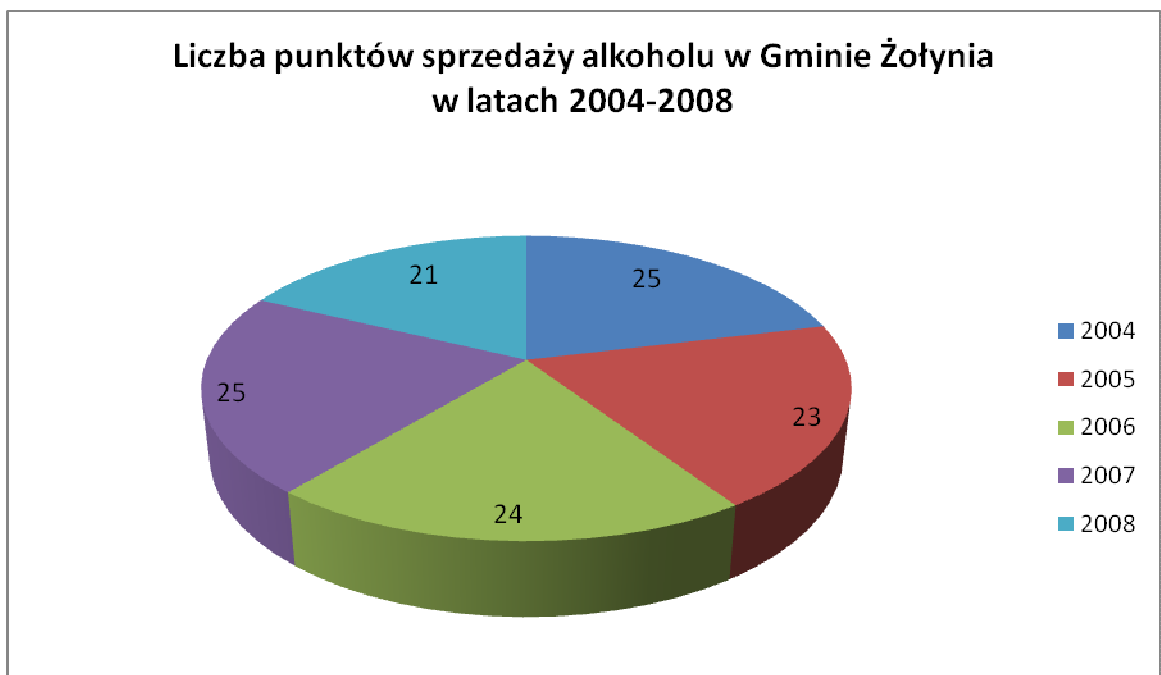
a) Za pomocą liczby rodzin, którym z powodu alkoholizmu przyznano pomoc. W 2004 roku było to 9 rodzin, w 2005 7 rodzin, natomiast w roku 2008 liczba ta zmalała do 1 rodziny. Można więc stwierdzić, że coraz mniejszej liczbie osób z powodu alkoholizmu przyznano pomoc - może wynikać z

aktywniejszej pracy socjalnej i bardziej rygorystycznego podejścia pracowników socjalnych GOPS do osób uzależnionych - warunkujących udzielenie pomocy podjęciem leczenia odwykowego.

b) Alkoholizm można zmierzyć liczbą wniosków kierowanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W 2008 roku liczba ta wynosiła 39, czyli była znacznie większa od liczby osób, którym przyznano z tego powodu pomoc. Natomiast liczba osób, które podjęła leczenie odwykowe wynosi zaledwie cztery. Liczbę rodzin, w której występuje problem alkoholowy w Gminie Żółnia szacuje się na około 35.

Ważnym elementem powstawaniu problemu alkoholizmu jest jego dostępność, którą można określić za pomocą liczby punktów sprzedaży alkoholu.

Wykres - 4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Gminy Żółnia

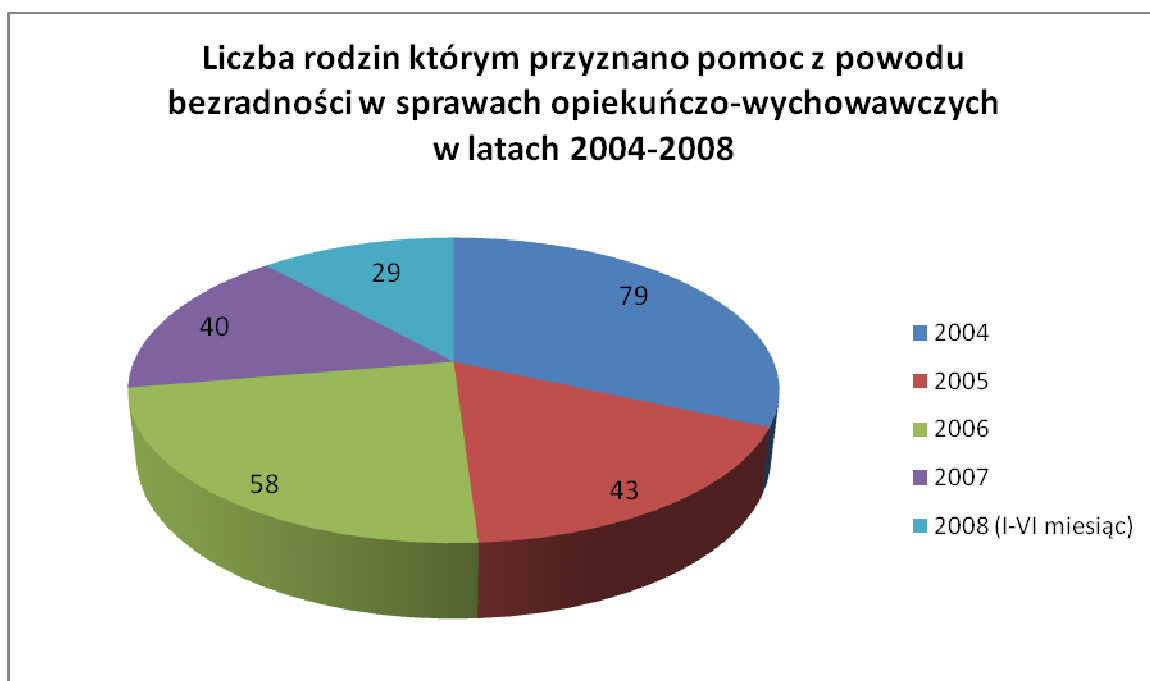
Liczba punktów sprzedaż alkoholu w Gminie Żółnia jest w miarę stała i waha się od 21 do 25 z tendencją spadkową. Jeden punkt sprzedaży alkoholu przypada na 317 mieszkańców.

Problem alkoholizmu w Gminie Żółnia nie jest wiodący, ale należy go uwzględnić, ze względu na jego wagę, w planowaniu działań nastawionych na poprawę funkcjonowania klientów GOPS.

5.4 BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jest problem poważnym ale trudnym do diagnozy, bo często ukrytym w zaciszu domu rodzinnego i bagatelizowanym. Jednak uwzględniając, kogo on dotyczy (głównie dzieci), należy uznać go za problem znaczący. Młode pokolenie wychowywane w niedostatku, często zaniedbywane przez rodziców, nabawia się deficytów wychowawczych i kulturowych. Pozyskuje niewielki zasób kapitału kulturowego i jest wykluczane z grup rówieśniczych, od których pozostaje w tyle pod względem zamożności czy posiadania. Często popada w konflikt z prawem, izoluje się, a w konsekwencji jest wyłączane z życia społecznego. Aby przeciwdziałać tym negatywnym zjawiskom instytucje do tego powołane muszą podejmować kompleksowe działania.

Wykres - 5

Źródło: opracowanie własne na podstawie MPiPS z lat 2004-2008.

Systematycznie maleje liczba rodzin, którym przyznawana jest pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Problem jednak nadal istnieje - jego skala się zmniejszyła lub w mniejszym stopniu stał się mniej widoczny dla oficjalnych statystyk.

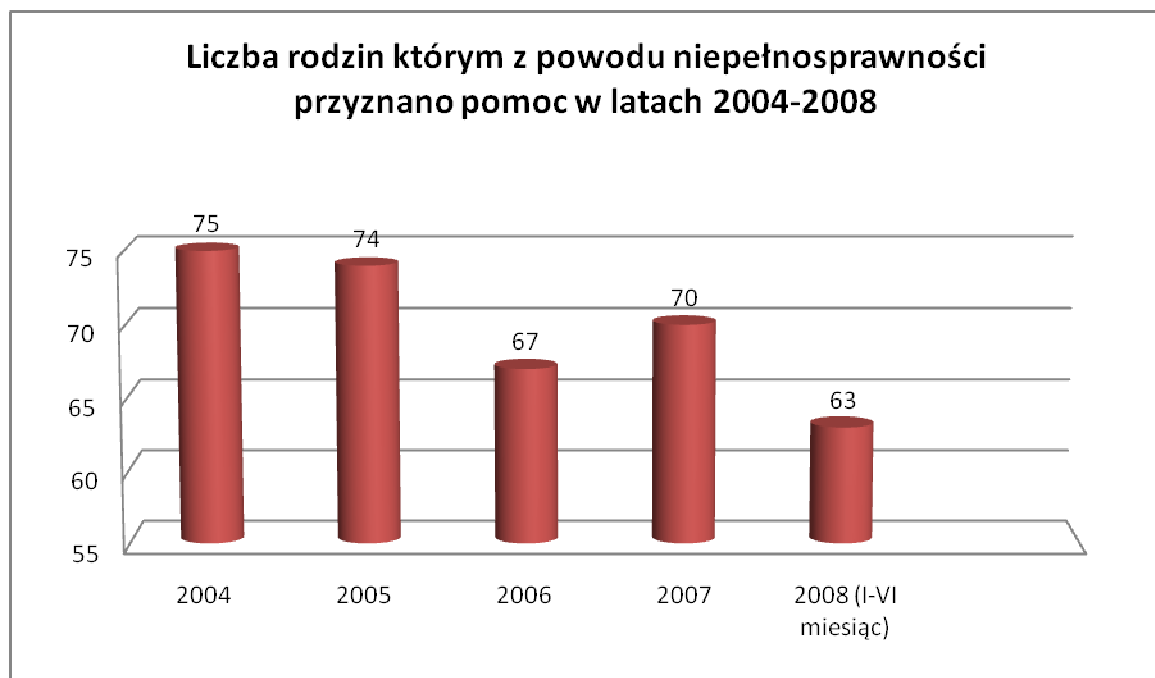
5.5 NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ I DŁUGOTRWAŁA CHOROBA.

Niepełnosprawność i długotrwała choroba są traktowane łącznie. Długotrwała choroba często prowadzi do niepełnosprawności, utrudnień i ograniczeń w życiu codziennym. Niepełnosprawność może prowadzić do długotrwałej choroby i w jeszcze większym stopniu zaburzyć funkcjonowanie rodziny czy osoby.

Osoby niepełnosprawne w Polsce stanowią znaczny odsetek mieszkańców. Liczbę osób niepełnosprawnych szacuje się w kraju na 5,4 mln osób (wg GUS-2002). Niepełnosprawność generuje wiele problemów związanych z egzystencją osób nią dotkniętych. Od problemów z poruszaniem się w przestrzeni wiejskiej czy domowej po trudności z uzyskaniem wsparcia od instytucji powołanych do świadczenia pomocy na ich rzecz.

W Gminie Żółynia można oszacować liczbą osób niepełnosprawnych na podstawie liczby osób, która otrzymała wsparcie z tego powodu. Jest to jednak oszacowanie niepełne i należy przyjąć, że liczba osób niepełnosprawnych jest znacznie wyższa w stosunku do niżej przytoczonych danych.

Wykres – 6

Źródło: opracowanie własne na podstawie MPiPS z lat 2004-2008.

Liczba osób, które otrzymują wsparcie z powodu niepełnosprawności utrzymuje się w analizowanym okresie w podobnej wysokości, z niewielkimi wahaniami - znaczna liczba osób otrzymuje pomoc z powodu niepełnosprawności. Uwzględniając wcześniej przywołanie niedoszacowanie liczby osób niepełnosprawnych, można stwierdzić, że niepełnosprawność dotyczy dużej części mieszkańców gminy.

Niepełnosprawność wiąże się często z długotrwałą chorobą, która również jest znaczącym problemem w Gminie Żołynia, choć z analizy dane sprawozdawczych wynika, że liczba rodzin, którym udziela się pomocy z powodu długotrwałej choroby - maleje. Z długotrwałą chorobą nieuchronnie wiążą się problemy ludzi starych. Duży odsetek osób cierpiących na długotrwałe choroby to osoby w wieku poprodukcyjnym cierpiące na wielorakie, złożone schorzenia, które są często przewlekłe i wymagające długotrwałego kompleksowego leczenia.

Systematycznie przybywa osób w wieku poprodukcyjnym, wymagających wsparcia ze strony gminy.

Analiza dominujących problemów w Gminie Żołynia skłania do następujących wniosków:

- na terenie gminy zarysowują się negatywne tendencje demograficzne: przybywa osób w wieku poprodukcyjnym i ludzi starych oraz ubywa z najniższych przedziałów wiekowych, co w połączeniu z ujemnym saldem migracji może mieć negatywne następstwa dla struktury demograficznej gminy,
- następuje proces starzenie się społeczeństwa Gminy Żołynia,
- do najczęściej występujących problemów społecznych w Gminie Żołynia można zaliczyć: bezrobocie, ubóstwo, niepełnosprawność i długotrwałą chorobę, problem ludzi starych, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm,
- przytoczone problemy społeczne nie są jedynymi, ale mają największą skalę i rozmiar,
- zniwelowanie pojawiających się problemów społecznych będzie możliwe jedynie poprzez kompleksowe i interdyscyplinarne podejście, które wymaga zaangażowania się wszystkich instytucji gminnych i ponadgminnych,
- zaplecze kadrowe GOPS jest wystarczające, w miarę pojawiających się potrzeb należy je uzupełnić poprzez okresowe wsparcie specjalistów z innych dziedzin,
- strategia nie jest zamkniętym katalogiem, lecz punktem wyjścia do podejmowania kompleksowych działań.

Analiza ta natomiast jest wystarczająca do zaplanowania strategii rozwiązywania problemów pomocy społecznej – po analizie SWOT - do określenia celów strategicznych i działań do realizacji na przyszłość.

ROZDZIAŁ III. STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW POMOCY SPOŁECZNEJ Z WYKORZYSTANIEM ANALIZY SWOT NA LATA 2008-2015.

1. GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W ŚWIETLE ANALIZY SWOT.

Analiza SWOT ma pozwolić na określenie mocnych i słabych stron Ośrodka Pomocy oraz wskazać szanse i zagrożenia wynikające z uwarunkowań środowiskowych, w których działa GOPS. Pozwoli ona na dokonanie bilansu tego, co trzeba poprawić lub usprawnić oraz pokaże mocne strony systemu pomocy społecznej w gminie. Po analizie SWOT, która nie obejmuje swym zakresem wszystkich obszarów i skupia się przede wszystkim na sferze społecznej zostanie sformułowana misja strategii.

CZYNNIKI WEWNĘTRZNE

Słabe strony	Mocne strony
<ul style="list-style-type: none"> - nieskonsolidowany system pomocy społecznej, - niskie stopień pozyskiwania środków zewnętrznych na realizację niestandardowych systemów wsparcia, - brak wypracowanych wewnątrz-instytucjonalnych standardów, - niskie stopień realizacji aktywnej pracy socjalnej w tym wykorzystania narzędzia kontraktu socjalnego, - brak zewnętrznego wsparcia ze strony specjalistów, - ograniczone środki finansowe. 	<ul style="list-style-type: none"> - istnieje samorządowy system zarządzania sferą społeczną, - załączki współpracy międzyinstytucjonalnej, - wystarczająca liczba pracowników socjalnych, - elastyczne reagowania na pojawiające się problemy, - dążenie do podnoszenia kwalifikacji pracowników i podnoszenia jakości świadczonych usług społecznych, - pomoc usługowa osobom starszym, - rozpoczęcie pozyskiwania środków zewnętrznych w tym z Unii Europejskiej na działania z zakresu pomocy społecznej.

CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE

Zagrożenia	Szanse
<ul style="list-style-type: none"> - starzenie się społeczności Gminy Żółnia, oraz ujemne saldo migracji, - wysokie wskaźniki bezrobocia i ubóstwa, - niedobory finansowe w budżecie Gminy, - pojawiające się rozwarstwienie społeczne, - narastający kryzys tradycyjnej rodziny, - uzależnianie się klientów GOPS od świadczeń finansowych, - niewystarczająca liczba podmiotów gospodarczych, - brak jasnego, stabilnego i przewidywalnego prawa. 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost świadomości społecznej ze względu na umiejętność artykułowania potrzeb, - możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych w tym z Unii Europejskiej.

MISJA STRATEGII:

Polityka społeczna realizowana przez samorząd lokalny za pośrednictwem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej będzie zmierzała do ograniczania sfery biedy i ubóstwa oraz włączania w główny nurt życia społecznego grup i osób zagrożonych wykluczeniem: ekonomicznym, społecznym, kulturowym.

2. STRATEGIA POMOCY RODZINOM DOTKNIĘTYM BEZROBOCIEM i UBÓSTWEM.**Cel strategiczny:**

Przeciwdziałanie długotrwałemu bezrobociu i ubóstwu wśród klientów GOPS pozostających w najtrudniejszej sytuacji materialno - bytowej.

Powyższy cel strategiczny będzie realizowany przez następujące działania:

- *wsparcie finansowe osób i rodzin aktywnie poszukujących pracy, które z przyczyn niezależnych nie mogą znaleźć zatrudnienia,*
- *organizowanie okresowego zatrudnienia wspieranego (w miarę możliwości) dla klientów GOPS w najtrudniejszej sytuacji materialnej,*
- *współpraca z PUP mająca na celu wsparcia klientów GOPS w podnoszeniu kwalifikacji zawodowych, zatrudnieniu czasowym np.;; roboty publiczne, prace interwencyjne, prace społecznie użyteczne,*
- *w miarę potrzeb i możliwości wsparcie psychologiczne dla osób długotrwanie bezrobotnych,*
- *przeciwdziałanie negatywnym konsekwencjom długotrwałego bezrobocia dla funkcjonowania rodziny poprzez pomoc materialną, finansową, psychologiczną,*
- *intensywna praca socjalna, kontraktowa mająca na celu weryfikowanie faktycznej aktywności zawodowej klientów GOPS,*
- *wykorzystanie środków zewnętrznych, w tym z Unii Europejskiej do podnoszenia kwalifikacji zawodowych i umiejętności społecznych klientów GOPS,*
- *dożywianie dzieci z rodzin ubogich,*
- *przeciwdziałanie chronicznemu ubóstwu poprzez planową pomoc społeczną.*

3. STRATEGIA POMOCY RODZINOM DOTKNIĘTYM PROBLEMEM ALKOHOLIZMU.

Cel strategiczny:

Wypracowanie międzyinstytucjonalnych standardów nakierowanych na niwelowanie zjawiska alkoholizmu oraz ochrona dzieci przed konsekwencjami alkoholizmu rodziców.

Powyższy cel strategiczny będzie realizowany przez następujące działania:

- rozwijanie współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, mającą na celu ustalenie zasad postępowania z osobami z problemem alkoholizmu,
- współdziałanie z Policją nakierowane na diagnozę rodzin i osób z problemem alkoholizmu,
- współpraca ze szkołami,
- współdziałanie z Sądem celem zabezpieczenia dzieci z rodzin z problemem alkoholizmu,
- szybkie reagowanie na informacje o nadużywaniu alkoholu przez klientów GOPS,
- podejmowanie działań profilaktycznych skierowanych do rodzin i dzieci ze środowisk zagrożonych alkoholizmem,
- intensywna praca socjalna,
- wykorzystywanie środków zewnętrznych na działania profilaktyczne, w tym ze środków Unii Europejskiej.

4. STRATEGIA POMOCY RODZINOM W SPRAWACH BEZRADNOŚCI OPIEKUŃCZO - WYCHOWAWCZEJ

Cel strategiczny:

Wsparcie instytucjonalne rodzin z problemami bezradności opiekuńczo-wychowawczej.

Powyższy cel strategiczny będzie realizowany przez następujące działania:

- wsparcie specjalistyczne dla rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi przy współpracy szkół, poradni PP,
- zapełnianie w miarę możliwości zajęciami edukacyjno – kulturalnymi czasu wolnego dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych,
- dofinansowanie w miarę możliwości wypoczynku dzieci ,
- informowanie Sądu o zaniedbaniach opiekuńczo-wychowawczych,
- współdziałanie z Policją,
- praca socjalna w rodzinach z problemami opiekuńczo- wychowawczymi, w tym kontraktowa,
- pozyskiwanie środków zewnętrznych na programy edukacyjno szkolne dla rodziców, w tym ze środków Unii Europejskiej.

5. STRATEGIA POMOCY RODZINOM DOTKNIĘTYM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ I DŁUGOTRWAŁĄ CHOROBA.

Cel strategiczny:

Dążenie do wsparcia osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych poprzez szereg działań mających na celu niwelowanie ich niedogodności życiowych.

Powyższy cel strategiczny będzie realizowany przez następujące działania:

- pomoc środowiskowa w postaci usług opiekuńczych,
- kształtowanie samodzielności osób niepełnosprawnych,
- motywowanie do podejmowania działań,
- wsparcie finansowe,
- pomoc prawna i doradztwo,
- podnoszenie kwalifikacji pracowników socjalnych i opiekunów środowiskowych w zakresie wsparcia osób chorych i niepełnosprawnych,
- współpraca z PCPR,
- współpraca z pielęgniarzkami środowiskowym,
- pozyskiwanie środków zewnętrznych, w tym ze środków Unii Europejskiej.

ZAKOŃCZENIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żołyńnia nie objęła swym zakresem wszystkich problemów występujących w Gminie - skupiła się na dominujących. W swych założeniach objęła przede wszystkim sferę społeczną.

Realizatorzy strategii to: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żołyńni, Urząd Gminy oraz wszystkie instytucje gminne. Do współdziałania w zakresie konkretnych działań będą zaangażowane inne instytucje np. PUP, PCPR, PPP, Policja, Sąd, kuratorzy, oraz inni specjaliści zewnętrzni. Rodzaj zaangażowanych instytucji czy osób będzie zależał od skali podejmowanych działań oraz ustawowych kompetencji

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych diagnozując strukturę demograficzną, opisując podstawowe problemy - planuje cele i działania na przyszłość z uwzględnieniem kierunków rozwoju pomocy społecznej. W związku z tym wypełnia swoje zadania i staje się użytecznym narzędziem do podejmowania decyzji.

SPIS TABEL:

1. Tabela 1- LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY ŻOŁYNIA W LATACH 2004-2007 – str. 5
2. Tabela 2 - LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY ŻOŁYNIA W LATACH 2004-2007 ZE WZGLĘDU NA PŁEĆ - str. 6
3. Tabela 3 - LICZBA ZAWIERANYCH MAŁŻEŃSTW W GMINIE ŻOŁYNIA W LATACH 2004-2007 – str. 6
4. Tabela 4 - MIGRACJE WEWNĘTRZNE W GMINIE ŻOŁYNIA W LATACH 2004-2007 - str. 7
5. Tabela 5 - MIESZKAŃCY GMINY ŻOŁYNIA ZE WZGLĘDU NA WIEK W LATACH 2004-2007 –str. 7
6. Tabela 6 - UDZIAŁ PROCENTOWY OSÓB W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM, PRODUKCYJNYM I POPRODUKCYJNYM W OGÓLE MIESZKAŃCÓW GMINY ŻOŁYNIA W LATACH 2004-2007 - str. 8
7. Tabela 7 - PODMIOTY GOSPODARCZE W GMINIE ŻOŁYNIA W LATACH 2004-2007- str. 9
8. Tabela 8 - ZAPLECZE KADROWE GOPS W ŻOŁYNI W LATACH 2004-2008- str. 12
9. Tabela 9 - RODZAJE POMOCY UDZIELANE PRZEZ GOPS W ŻOŁYNI W LATACH 2004-2008 (I-VI MIESIĄC 2008), ZADANIA WŁASNE, ZLECONE - str. 14-15
10. Tabela 10 - RZECZYWISTA LICZBA RODZIN I OSÓB OBJĘTYCH POMOCĄ SPOŁECZNĄ W LATACH 2004 -2008 (I-VI MIESIĄC 2008) - str. 16-17
11. Tabela 11- POWODY PRZYZNANIA POMOCY W LATACH 2004-2008 (I-VI MIESIĄC 2008) - str. 18-19
12. Tabela 12 - WSPÓŁCZYNNIK OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY GOPS W STOSUNKU DO OGÓLNEJ LICZBY LUDNOŚCI GMINY ŻOŁYNIA W LATACH 2005-2007 - str. 21
13. Tabela 13 - MAPA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE ŻOŁYNIA W 2008 ROKU – str. 23
14. Tabela 14 - LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH W POLSCE, POWIECIE ŁAŃCUCKIM I GMINIE ŻOŁYNIA W LATACH 2004-2007- str. 25

SPIS WYKRESÓW:

1. Wykres 1 - WSPÓŁCZYNNIK OSÓB KORZYSTAJĄCYCH W POMOCY GOPS W LATACH 2005-2007 - str. 21
2. Wykres 2 - GŁÓWNE POWODY PRYZYNAWANIA POMOCY PRZEZ GOPS W ŻOŁYNI W LATACH 2004-2008 (I-VI MIESIĄC 2008 ROKU)-LICZBA RODZIN - str. 22
3. Wykres 3 - LICZBA RODZIN, KTÓRYM Z POWODU UBÓSTWA PRYZYMNANO POMOC W LATACH 2004-2008 – str. 27
4. Wykres 4 - LICZBA PUNKTÓW SPRZEDAŻY ALKOHOLU W GMINIE ŻOŁYNIA W LATACH 2004-2008 - str. 28
5. Wykres 5 - LICZBA RODZIN, KTÓRYM PRYZYMNANO POMOC Z POWODU BEZRADNOŚCI W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH W LATACH 2004-2008 - str. 29
6. Wykres 6 - LICZBA RODZIN, KTÓRYM Z POWODU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI PRYZYMNANO POMOC W LATACH 2004-2008 - str. 30